

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 16/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Petra Molnára a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] právne zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Scholczom, Krmanova 16, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Ndc 15/2021 z 27. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 13. októbra 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Ndc 15/2021 z 27. júla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Košice I vedie konanie o ochranu osobnosti pod sp. zn. 35 C 6/2021, v ktorom má sťažovateľ procesné postavenie žalovaného. Sťažovateľ v uvedenom konaní podaním z 11. mája 2021 navrhol, aby najvyšší súd prikázal vec z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Trnava alebo Okresnému súdu Nitra.

Sťažovateľ návrh na prikázanie sporu odôvodnil tým, že on sám, ako i žalobca prevažne bývajú a pracujú v Bratislave, a tiež charakterom navrhovaných dôkazov.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že návrhu sťažovateľa nevyhovel. V odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že k otázke prikázania veci z dôvodu vhodnosti ako výnimky zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti treba pristupovať reštriktívne. Najvyšší súd zdôraznil, že účelom inštitútu delegácie podľa § 39 ods. 2 Civilného sporového poriadku je zabezpečenie hospodárnosti konania, ako i jeho zrýchlenie, pričom na pomery strany, ktorá prikázanie sporu navrhuje, je možné prihliadnuť, len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na protistranu. Stanovisko protistrany má preto významný dopad na samotné rozhodnutie o delegácii sporu. Vo vzťahu k argumentácii o pobyte sporových strán v Bratislave najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: „*Zo všeobecného hľadiska miesto pobytu niektoej zo strán sporu ani jej schopnosť (spôsobilosť) zúčastniť sa súdneho procesu, či problémy súvisiace s prekonávaním väčších vzdialeností za účelom dostavenia sa na vecne a miestne príslušný súd bez ďalšieho a za každým nevyvolávajú zmenu príslušnosti súdu. Strana má totiž právo zvoliť si v konaní zástupcu, ktorý je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana (§ 89 ods. 1 v spojení s § 92 ods. 1 a 2 CSP).*“

K argumentácii sťažovateľa k charakteru navrhovaných dôkazov najvyšší súd uviedol: „... *procesný úkon, ktorý by súd mohol vykonať len s ťažkosťami alebo so zvýšenými, neúčelnými trovami alebo ktorý v jeho obvode nemožno vykonať, vykoná na dožiadanie iný súd. Súd tiež môže výnimočne z dôvodov hospodárnosti strane uložiť, aby na otázky o tvrdených skutočnostiach odpovedala písomne, ak možno predpokladať, že tento postup bude dostatočný (§ 195 ods. 3 CSP).*“

Návrh na prikázanie sporu Okresnému súdu Trnava alebo Okresnému súdu Nitra, teda okresným súdom mimo miesta pobytu sporových strán, preto považoval za neodôvodnený. Napokon najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že žalobca vyslovil nesúhlas s návrhom sťažovateľa.

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za svojvoľné a tvrdí, že ak „... *všeobecný súd nesprávne pochopí argumentáciu strany sporu, nemôže dať v rozhodnutí relevantnú odpoveď, resp. formulovať relevantný záver vo vzťahu ku tejto argumentácii; takéto rozhodnutie sa stáva nesprávnym, zmätočným, nepreskúmateľným a zjavne zasahujúcim do práva účastníka konania na spravodlivý proces...*“.

5. Podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie nedáva riadnu, resp. žiadnu odpoveď na konkrétne dôvody uvedené v návrhu na prikázanie veci. Sťažovateľ považuje nesúhlas žalobcu s prikázaním sporu z dôvodu vhodnosti za zneužitie procesného práva na vyjadrenie sa k návrhu na prikázanie veci. Sťažovateľ zároveň zdôraznil, že všetci svedkovia (s jedinou výnimkou), vecné dôkazy, prípadne súčinnosť s iným orgánom verejnej moci sú sústredené v Bratislave. V tejto súvislosti zároveň uviedol, že napadnuté uznesenie nedáva žiadnu odpoveď, len sa v ňom tvrdí, že iný súd ako Okresný súd Košice I nezabezpečí hospodárnejší, rýchlejší alebo po skutkovej stránke spoľahlivejší priebeh konania.

6. V súvislosti so zásadou hospodárnosti sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že „... hoci ak len spočítame náklady na jedno pojednávanie v Košiciach, tak tieto prevýšia náklady na celý spor na inom vhodnom súde. Ide o tak notoricky jasný záver, že ho nie je potrebné ani dokazovať, a preto sa kritizovaný záver najvyššieho súdu vymyká akejkol'vek elementárnej logike.“.

7. V súvislosti s poukazom najvyššieho súdu na možnosť zvoliť si právneho zástupcu v mieste vedenia súdneho konania sťažovateľ uviedol: „Bolo by zvláštne ak by si profesor občianskeho práva, ktorým je sťažovateľ, zvolil právne zastúpenie vo veci, v ktorej dosiahol najvyššiu akademickú a vedeckú hodnosť. Najvyšší súd si neuvedomil, že nemá právo nanucovať strane sporu právne zastúpenie; táto časť odôvodnenia napadnutého uznesenia je preto v rozpore s čl. 47 ods. 2 ústavy.“

V závere argumentácie sťažovateľ pripomenul, že má 17 rokov právo trvalého pobytu v Luxemburgu, kde aj skutočne trávi svoj voľný čas na rozdiel od iba formálneho trvalého bydliska v Košiciach.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Námietky o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v ústavnej sťažnosti smerujú proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým nebolo návrhu sťažovateľa na príkázanie veci z dôvodu vhodnosti vyhovené.

9. Ústavný súd v súvislosti s charakterom a obsahom argumentácie sťažovateľa konštatuje, že sťažovateľ založil svoju argumentáciu na premise o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia pri absencii odpovedí na nastolené otázky. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či najvyšší súd napadnuté uznesenie primeraným spôsobom odôvodnil a či ho nemožno považovať za arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska za neakceptovateľné a neudržateľné.

10. Bez potreby opätovného citovania relevantných častí napadnutého uznesenia je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

11. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový

a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Krasa c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

12. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

13. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v nadväznosti na argumentáciu uplatnenú v návrhu na príkazanie sporu celkom jasne odôvodnil záver, prečo nie je v danom prípade vhodné delegovať spor inému ako miestne príslušnému súdu. Zároveň najvyšší súd dostatočným spôsobom poukázal na jednotlivé procesné inštitúty civilného sporového konania, ktoré je možné v okolnostiach konkrétneho prípadu aplikovať (možnosť – no nie nevyhnutnosť – voľby právneho zástupcu, dožiadanie, písomné odpovede na položené otázky). Významný dopad na samotné rozhodnutie o návrhu sťažovateľa malo nepochybne vyjadrenie nesúhlasu žalobcu s delegáciou sporu. Postoj žalobcu k danej otázke má výsostne subjektívny charakter, preto nie je možné vykladať ho rôznymi spôsobmi, je možné tento postoj iba akceptovať. Presvedčenie sťažovateľa, že vedenie konania na inom ako miestne príslušnom súde je vhodné aj pre žalobcu, je výhradne vlastným, rovnako subjektívnym presvedčením sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 465/2017, I. ÚS 109/2019).

14. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že medzi obsahom základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a napadnutým uznesením najvyššieho súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol rozhodnúť o porušení sťažovateľom označeného základného práva. Závery najvyššieho súdu v tomto prípade nemožno považovať za svojvoľné či neodôvodnené a ani za také, ktoré by popierali účel a zmysel zákona.

15. Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označeného práva, dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu